

Plastika v oceanih: dejstva, posledice in novi predpisi EU

Preverite ključna dejstva o plastiki v oceanih, seznanite se z njenimi posledicami ter spoznajte, kako si EU prizadeva zmanjšati količino plastičnih odpadkov v morjih (infografika).

Plastični odpadki v naših oceanih so tveganje za okolje ©AP Images/Evropska unija-EP

Posledice današnjih navad, ko plastično embalažo enkrat uporabimo, nato pa zavržemo, je mogoče videti na obalah in v oceanih po vsem svetu. Plastični odpadki čedalje bolj onesnažujejo oceane, v njih bo po nekaterih ocenah do leta 2050 celo več plastike kot rib.

Urejanje plastike je med sedmimi področji, ki jih Evropska komisija smatra za ključne za [preoblikovanje EU v krožno gospodarstvo do leta 2050](#). Poleg [evropske strategije za plastiko v krožnem gospodarstvu](#), ki bi odpravila uporabo [mikroplastike](#), naj bi Komisija letos predstavila [več predlogov za urejanje plastičnih odpadkov](#), tudi mikroplastike.

Več o tem, kako si EU prizadeva zmanjšati onesnaževanje s plastiko

Predpisi EU, ki so jih poslanci sprejeli 27. marca 2019, obravnavajo izgubljeno ribolovno orodje in plastične proizvode za enkratno uporabo, ki jih najpogosteje najdemo na evropskih obalah. Ti dve kategoriji plastičnih izdelkov predstavljata kar 70 % morskih odpadkov.

PLASTIKA ZA ENKRATNO UPORABO ZMANJŠEVANJE ODPADKOV V MORJU

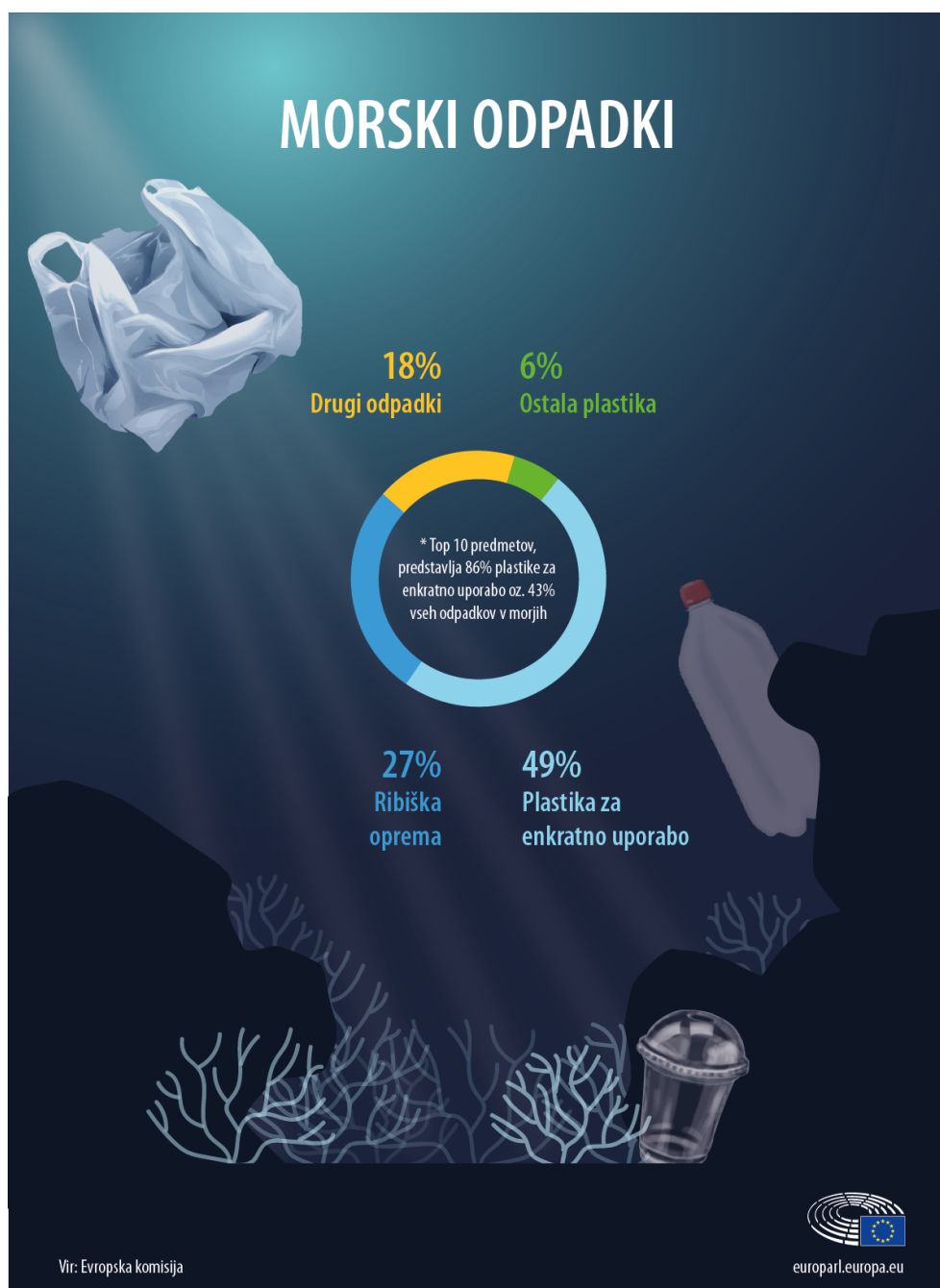
Infografika: ključna dejstva in težave, ki jih povzročajo plastični odpadki v oceanih

Težava

Plastični odpadki ne onesnažujejo zgolj obale, temveč ogrožajo tudi morske živali, ki se ujamejo v večje kose plastike, manjše pa pogosto zamenjajo za hrano. Če zaužijejo plastične delce, pogosto ne morejo več prebavljati običajne hrane, zaradi česar umrejo. [V njihov organizem pa lahko s plastiko zaidejo strupena kemična onesnaževala.](#)

Ljudje plastiko in strupene snovi v njej zaužijemo prek prehranske verige. Kako to vpliva na njihovo zdravje, še ni znano.

Odpadki v morju povzročajo izgubo sektorjem in skupnostim, odvisnim od morja, pa tudi proizvajalcem, saj le približno 5 odstotkov vrednosti plastične embalaže ostane v gospodarstvu, preostanek pa se dobesedno zavrže. Zaradi tega je potrebno ubrati pristop, ki bi se v večji meri osredotočal na recikliranje in ponovno uporabo materiala.

Infografika: plastični in drugi odpadki v morju

Prepoved plastike za enkratno uporabo v EU

Najboljša in najučinkovitejša rešitev je seveda preprečiti, da bi v oceane zašlo še več plastike.

Med odpadki, ki ležijo na obalah in plavajo v morjih, je največ plastičnih proizvodov za enkratno uporabo. Jedilni pribor, plastenke, cigaretni ogorki in vatirane palčke predstavljajo skoraj polovico vseh odpadkov v morju.

TOP 10 PREDMETOV ZA ENKRATNO UPORABO, KI LEŽI NA OBALAH

- 1 Plastenke in pokrovčki
- 2 Cigaretni ogorki
- 3 **Vatirane palčke za ušesa**
- 4 Embalaža in ovoj
- 5 Higijenski pripomočki (robčki, tamponi idr.)
- 6 Plastične vrečke
- 7 **Pribor, slamice in pribor za mešanje**
- 8 Kozarci in pokrovi
- 9 Baloni in **balonske palčke**
- 10 Posode za hrano in embalaža za hitro prehrano

Rumeno obarvani predmeti bodo kmalu prepovedani, saj so na trgu že na voljo neplastične alternative.

Vir: Evropska komisija

europa.eu

10 plastičnih proizvodov za enkratno uporabo, ki jih najpogosteje najdemo na plažah

EU se je problema lotila s popolno prepovedjo plastičnih proizvodov za enkratno uporabo, za

katere so že na voljo primerni, varni in cenovno dostopni nadomestni proizvodi iz drugih materialov. Sem sodijo vatirane palčke, jedilni pribor, krožniki, slamice, mešalne palčke za pijače in palčke za balone. Poslanci so na seznam dodali tudi proizvode iz oksorazgradljive plastike in posode za hitro prehrano iz polistirena.

Predvidena je tudi vrsta drugih ukrepov:

- Obveznost, da proizvajalci cigaretnih filtrov (tobačna industrija) krijejo del stroškov ravnanja z odpadki in čiščenja. Podoben ukrep velja tudi za proizvajalce ribolovne opreme, ki bodo morali pomagati kriti stroške ravnanja z odpadki. Te sedaj nosijo ribiči in pristanišča.
- Cilj, da se začne do leta 2029 zbirati 90 % plastenkov za pijače (na primer prek shem za vračilo kavcije).
- Cilj, da plastenke za pijačo do leta 2025 vsebujejo 25 % recikliranih materialov, do leta 2030 pa 30 %.
- Zahteve za označevanje cigaret s filtri, plastičnih lončkov in mokrih robčkov, ki uporabnike ozaveščajo, kako jih pravilno odvreči.
- Ozaveščanje o vplivu plastičnih odpadkov na okolje in ljudi.

Posledice onesnaževanja morja za ribištvo

V [resoluciji, sprejeti 25. marca 2021](#), je Evropski parlament pozval k nujnemu ukrepanju za zmanjšanje onesnaževanja morja, med drugim tudi z omejitvami uporabe plastike za enkratno uporabo in spodbujanjem trajnostnih materialov za ribarjenje.

Evropski poslanci so poudarili, da odpadki v morju škodujejo ekosistemom in potrošnikom, pa tudi ribištvu in ribičem.

.....

730

ton odpadkov dnevno konča v Sredozemlju

.....

Ribištvo in akvakultura sta odgovorna za 27 odstotkov morskih odpadkov. Za preprečevanje pojava "tavajoče", torej izgubljene ribiške opreme, hočejo poslanci mapiranje, poročanje in sledenje, pa tudi naložbe v raziskave in inovacije, ki bi pomagale razviti okolju prijazno ribiško opremo. Prav tako pozivajo Komisijo, naj predlaga odpravo embalaže iz ekspaniranega polistirena za ribiške izdelke, pa tudi vse nepotrebne plastike in embalaže na splošno.

Poslanci hočejo tudi okrepljeno vizijo ribištva v [evropskem zelenem dogovoru](#), [strategiji o biotski raznovrstnosti](#) in [strategiji od vil do vilic](#), Komisijo so pozvali tudi, naj pospeši razvoj krožnega

gospodarstva na področju ribištva in akvakulture.

Več o evropskih ukrepih za zmanjševanje plastičnega onesnaženja:

- [Kako zmanjšati količino odpadne embalaže v EU? \(infografika\)](#)
- [Strategija za plastiko: več recikliranja, manj odpadkov](#)
- [Zmanjšanje potratne porabe plastičnih vrečk](#)
- [Intervju v živo na Facebooku s poročevalko Catherine Chabaud \(Renew, Francija\)](#)

Več informacij

[Sporočilo za javnost](#)

[Predstavitev področja \(EPRS briefing, EN\)](#)

[Zakonodajni predlog: Vpliv ribištva na onesnaževanje morja](#)

[Zakonodajni predlog: Zmanjševanje posledic določenih plastičnih izdelkov na okolje](#)

[Na kratko: Plastika za enkratno uporabo in ribiška oprema \(Služba Evropskega parlamenta za raziskave, 2019, v angleščini\)](#)

[Na kratko: Zmanjševanje količine plastičnih odpadkov v morju \(Služba Evropskega parlamenta za raziskave, 2019, v angleščini\)](#)

[Na kratko: Okoljske posledice uporabe plastike in mikroplastike: Ukrepi EU in držav članic \(Služba Evropskega parlamenta za raziskave, 2019, v angleščini\)](#)